

SAVJET OJU "MUZEJI" KOTOR
Stari grad 312
85330 Kotor

Br. 01-015/21-1139-4
Kotor, 28. decembar 2021. godine

Na osnovu člana 19 stav 2 tačka 3 Zakona o kulturi ("Službeni list Crne Gore", br. 049/08, 016/11, 040/11, 038/12), člana 45 stav 1 tačka 3, a u vezi člana 36 Statuta Opštinske javne ustanove „Muzeji“ Kotor („Službeni list Crne Gore – opštinski propisi“, br. 18/10, 54/19), Savjet Opštinske javne ustanove „Muzeji“ Kotor, na sjednici održanoj dana 28.12. 2021. godine, donosi

ODLUKU
o usvajanju Programa rada OJU "Muzeji" Kotor za 2022. godinu

1. Usvaja se Program rada OJU "Muzeji" Kotor za 2022. godinu.
2. Sastavni dio ove Odluke je Program rada OJU "Muzeji" Kotor za 2022. godinu.
3. Program rada OJU "Muzeji" Kotor za 2022. godinu upućuje se Osnivaču, Skupštini opštine Kotor, radi davanja saglasnosti na isti.
4. Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Obrazloženje

Na osnovu članu 19 stav 2 tačka 3 Zakona o kulturi i člana 45 stav 1 tačka 3, a u vezi člana 36 Statuta Ustanove, Savjet je u obavezi da donese Program rada Ustanove, na osnovu kojeg se vrši godišnje poslovanje.

V.d. direktorka dr um. Dušica Ivetić je dostavila Savjetu Predlog Programa rada OJU "Muzeji" Kotor za 2022. godinu. Predlog Programa rada OJU "Muzeji" Kotor za 2022. godinu sadrži pregled aktivnosti koje su usmjerene ka ispunjavanju obaveza direktno propisanih zakonom i relevantnim podzakonskim aktima.

Saglasno navedenom odlučeno je kao u dispozitivu.

OJU "Muzeji" Kotor
Predsjednica Savjeta

Slavica Stupić
Slavica Stupić

OJU „MUZEJI“ KOTOR
Stari grad 309
85330 Kotor

Br. 01-015 /2021-1139-4/1
Kotor, 28. decembra 2021. godine

PROGRAM RADA
OJU „MUZEJI“ KOTOR
ZA 2022. GODINU

decembra 2021.

S a d r Ź a j

I dio

Osnovni podaci o ustanovi

- Osnivanje
- Upravljanje i rukovođenje
- Organizacija
- Muzej grada Perasta
- Razvoj Muzeja grada Perasta
- Istarski muzej Kotor
- Razvoj Istarskog muzeja Kotor
- Galerija solidarnosti
- Razvoj Galerije solidarnosti
- Izložbeni prostor Crkve Svetog Pavla
- Istarske okolnosti
- Rimski mozaici u Risnu
- Istarske okolnosti

II dio

Potreba za infrastrukturnim intervencijama

Korak ka rekonstrukciji palate Bujović

III dio

Redovna djelatnost

- Uvodne napomene
- Akcenti rada u 2022. godini
- Radionica
- Kampanja Domicijan iz Kotora
- Kampanja Praistorijski čovjek Boke
- Kampanja Pravac muzej
- Kampanja Stara vještina za novo doba
- Ciklus radionica Stađun od crtanja
- Porodični vikend u muzeju
- Zaštita muzejskih predmeta
- Projekti čija realizacija slijedi
- Pokloni
- Istraživanja i prezentacija građe
- Izdavačka djelatnost
- Arhivska djelatnost
- Bibliotečka djelatnost
- Prezentacija rada (sajt, društvene mreže)

- Posjeta
- Umrežavanje
- Stručna usavršavanja zaposlenih
- Terenski rad
- Otkup muzejskog materijala

IV dio

Programska djelatnost

- Uvodne napomene, planovi u pandemijskim uslovima
- Prioritetne izložbe ustanove
 - Muzejske izložbe matičnih fondova
 - Velika imena Kotora
- Selekcija Umjetničkog savjeta
- Drugi programi (promocije naših izdanja)

V dio

Zaključak i napomene

- Prostorije
- Muzej grada Kotora kao potreba i cilj

I - OSNOVNI PODACI O USTANOVU

Naziv: Opštinska javna ustanova „Muzeji“ Kotor

Osnivač: Opština Kotor

Godina osnivanja: 1992.

Adresa: Stari grad 313, 85330 Kotor, Crna Gora

Broj telefona: +382 32 302 540

Veb sajt: www.muzejikotor.me

E-mail: info@muzejikotor.me

PIB: 02012669

Broj žiro-računa: 510-4136-48 (Crnogorska komercijalna banka)

Osnivanje ustanove

Opštinska javna ustanova „Muzeji“ Kotor osnovana je Odlukom o organizovanju Opštinske javne ustanove „Muzeji“ Kotor, koju je potpisao predsjednik Skupštine opštine Kotor 27. januara 1992. godine („Službeni list RCG - opštinski propisi“, br. 003/92 od 10. februara 1992. godine), čime je odlučeno da se postojeći Muzej grada Perasta i Muzej socijalističke revolucije opštine Kotor u osnivanju organizuju kao javna ustanova sa tri organizacione jedinice: Muzej grada Perasta, Istorijski muzej Kotor i Galerija solidarnosti. Uslijedilo je i šest odluka o izmjenama i dopunama Odluke o organizovanju Opštinske javne ustanove „Muzeji“ („Službeni list opštine Kotor“ br. 001/94 od 27.04.1994, „Službeni list opštine Kotor“ br. 001/96 od 15. 02. 1996, „Službeni list opštine Kotor“ br. 003/99 od 02. 04. 1999, „Službeni list Crne Gore - opštinski propisi“ br. 004/10 od 26. 01. 2010, „Službeni list Crne Gore - opštinski propisi“ br. 009/12 od 16. 03. 2012. i „Službeni list Crne Gore - opštinski propisi“ br. 024/14 od 03. 09. 2014), kojima su dodatno regulisani status i organizacija ustanove. Multimedijalna dvorana Crkva Svetog Pavla data je na upravu OJU „Muzeji“ 2014. Godine, a 16. decembra 2019. godine Skupština opštine Kotor je donijela Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o organizovanju Opštinske javne ustanove „Muzeji“ kojom je i arheološki lokalitet Rimski mozaici u Risnu na upravu dat našoj muzejskoj instituciji.

Upravljanje i rukovođenje ustanovom

U skladu sa Statutom ustanove, organ upravljanja OJU „Muzeji“ je Savjet. Savjet ima predsjednika/cu i četiri člana/ice od kojih je jedan/na iz reda zaposlenih. Predsjednika/cu i članove/ice Savjeta imenuje i razrješava osnivač - Opština Kotor. Mandat predsjednika/ce i članova/ica Savjeta traje četiri godine. Članovi/ice aktuelnog Savjeta ustanove su: predsjednica Slavica Stupić i članovi/ice Slađana Gopčević, Vanja Dabižinović, Nataša Velimirović i Nikola Dončić (iz reda zaposlenih).

Direktor/ica OJU „Muzeji“ rukovodi ustanovom i njegova/na ovlašćenja i nadležnosti određeni su zakonom, Statutom i drugim opštim aktima ustanove. Direktora/icu bira Savjet na osnovu javnog konkursa i na period od četiri godine. Dr um. Dušica Ivetić je za vršiteljku dužnosti direktorke od strane Savjeta ustanove izabrana 12. jula 2021. godine.

Organizacija ustanove

Opštinska javna ustanova „Muzeji“ Kotor je savremena kompleksna muzejska ustanova koju čine Muzej grada Perasta, Galerija solidarnosti, Istorijski muzej Kotor, Crkva Svetog Pavla i Rimski mozaici. Svaka organizaciona jedinica obavlja, u skladu sa zakonom, Statutom i drugim propisima, svoju djelatnost na osnovu programa rada koji zajedničkim radom realizuju u ustanovi zaposlena lica. Ustanova je usmjerena na čuvanje i prezentaciju kulture baštine (arheološke, etnografske, istorijske, umjetničke, pomorske, arhivske i bibliotečke), kao i na afirmaciju savremenog likovnog stvaralaštva.

Djelatnost ustanove obavlja se u okviru organizacionih jedinica kao glavnih organizacionih oblika skladno odredbama Statuta ustanove (2019) i Pravilnika o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta ustanove (2020). Unutrašnja organizacija ustanove zasniva se na zakonitom vršenju poslova, grupisanju istih ili sličnih i međusobno povezanih poslova, stručnoj obradi i evidenciji muzejskog i galerijskog materijala u organizacionim jedinicama i, konačno, obezbjeđenju stalne kontrole i odgovornosti u vršenju poslova.

Muzej grada Perasta

Muzej grada Perasta je muzej kompleksnog tipa smješten u palati Bujović u Perastu. Raspolaze muzejskim materijalom koji je uglavnom sakupljen na području Perasta. Muzej grada Perasta u svom sastavu ima sljedeće zbirke koje su sačinjene od ostavština peraških porodica sa posebnim akcentom na porodicu Visković: Štafelajno slikarstvo, Savremeno slikarstvo, Oružje, Tekstil, Mobilijar, Notafilija, Numizmatika, Stara štampana knjiga, Arhiv, Faleristika, Ukrasni predmeti, Upotrebni predmeti, Alat, Nakit, Makete brodova, Muzički instrumenti, Navigacioni instrumenti, Brodska oprema, Kartografija, Fotografija, Kamena plastika, Zastave, Vizit-karte, Ikone i religijski motivi, Pečati. Zbirke muzejskog fonda sa 3.359 predmeta predstavljaju neprocjenjivo bogatstvo u prezentovanju kulturne prošlosti Perasta i Boke Kotorske od XV do XX vijeka.

Kad je u pitanju sami objekat Muzeja grada Perasta – znamenita palata Bujović, stanje je alarmantno zbog čega je izrada projekta rekonstrukcije ušla u planove Opštine i Direkcije za uređenje i izgradnju Kotora za 2022. godinu. Tokom kišnih sezona 2019, 2020. i 2021. godine palata Bujović je, uslijed nevremena i udara jakog južnog vjetrova, imala znatna oštećenja krova, a ovo se zdanje već decenijama nosi i sa vlagom i prodorom vode u objekat. Upravo zbog ugroženosti zbirke, njihove vrijednosti i izlagačkog potencijala, OJU „Muzeji“ je o stanju palate Bujović naručila i dobila stručna mišljenja statičara inženjera Đorđa Bijelića i arhitektice – konzervatorke Marije Novaković na osnovu kojih se došlo do zaključka da je neophodna rekonstrukcija kako bi se sačuvalo ovo zdanje i Muzej grada Perasta koji u njemu djeluje.

Osnivanje i razvoj Muzeja grada Perasta

Svojim osnivanjem 1937. godine Muzej grada Perasta je naslijedio staru perašku muzejsku zbirku formiranu tokom druge polovine XIX i početkom XX vijeka donacijama građanstva i nasljednika/ca peraških porodica. Naime, 28. februara 1937. godine na sjednici opštinskog vijeća u Opštinskom domu u Perastu, po pozivu predsjednika Tripa Nikovića, jednoglasno je donesena odluka o usvajanju Statuta Muzeja grada Perasta. Muzej je najprije bio smješten u zdanju peraške Opštine na trgu ispred Crkve Sv. Nikole, a dio muzejske zbirke vezane za kapetana Marka Martinovića bio je izložen u peraškoj kući prilagođenoj toj namjeni. U periodu osnivanja mnogih

zavičajnih muzeja 1950-ih godina, odlukom Ministarstva prosvjete Narodne Republike Crne Gore osnovan je Zavičajni muzej u Perastu. Kako bi se muzejski predmeti objedinili i bili izloženi na jednom mjestu, kao prihvatljivo rješenje pokazala se reprezentativna palata Bujović sagrađena u XVII vijeku. Rekonstrukcija palate urađena je 1948. godine tako da, nakon dvadeset godina od osnivanja, Muzej u Perastu dobija jedinstven i do danas u etapama sređivan prostor. Kao dijelu kulturne i turističke ponude Boke Kotorske i Crne Gore, Muzeju se 1967. godine vraća naziv Muzej grada Perasta, a tokom 1970. godine pripojen mu je i Memorijalni muzej porodice Visković, čija je porodična palata znatno stradala u potresu 1979. godine. Nakon kompletne sanacije palate Bujović Muzej grada Perasta je poslije dužeg vremena svečano otvoren 1998. godine. Dogradnjom aneksa 2006. objekat je proširen čime su stvoreni bolji uslovi za deponovanje i prezentaciju muzejskog materijala.

Istorijski muzej Kotor

Istorijski muzej Kotor je definisan Statutom OJU „Muzeji“ Kotor iako još nije zaživio. U pitanju je muzej kompleksnog tipa - raspolaže muzejskim materijalom koji obuhvata arheološku zbirku nekadašnjeg gradskog lapidarijuma i nalaze sa arheoloških lokaliteta u Risnu i Grblju (Mala i Velika gruda): ukupno 809 predmeta. Dio muzejskih predmeta se nalazi u ustanovi, a dio je trenutno smješten u Pomorskom muzeju Crne Gore u Kotoru, Upravi za zaštitu kulturnih dobara - nekadašnjem Zavodu za zaštitu spomenika kulture (palata Drago) i Kulturnom centru „Nikola Đurković“. Muzej ima stalnu postavku u Crkvi Sv. Mihaila gdje je smješten lapidarijum, kao i u Crkvi Sv. Pavla, gdje je do decembra 2019. godine bio izložen dio arheoloških nalaza sa lokaliteta Mala i Velika gruda. Zbog sigurnosti arheološki nalazi sa lokaliteta Mala i Velika gruda koji su neprocjenjive vrijednosti krajem 2019. godine su sklonjeni iz postavke Svetog Pavla i pohranjeni u sefove OJU „Muzeji“ Kotor. Tokom 2020. godine i procesa prve revizije arheološke zbirke rađeno je uređenje i vanjske postavke Crkve Svetog Pavla. Muzej na otvorenom – vanjska izložbena postavka Lapidarijuma obuhvata nalaze neprocjenjive vrijednosti i kamene spomenike i arheološke fragmente sa prostora Kotora i Boke Kotorske od kojih su neki stariji od dva milenijuma. Izloženi predmeti potiču od antičkog perioda preko razdoblja ranog hrišćanstva, preromanike, romanike, gotike, renesanse, pa sve do baroka.

Osnivanje i razvoj Istorijskog muzeja Kotor

Značajna i izuzetno bogata zbirka kamenih predmeta kotorskog Lapidarijuma počela je da se stvara još 1906. godine. Naime, nakon opsežnih sanacionih radova, koji su izvođeni u periodu od 1896. do 1907. na Katedrali Sv. Tripuna, u oltarskom prostoru su otkriveni brojni fragmenti crkvenog namještaja iz starijih faza katedrale, pa čak i iz drugih značajnih objekata Kotora. Upravo ovi nalazi su, sa ostalim arheološkim i arhitektonskim ulomcima pronađenim u raznim djelovima Kotora, predstavljali povod i okosnicu za formiranje Bokeljskog starinarskog društva 1906. godine koje je postojalo sve do 1914. godine. Društvo je imalo svoj statut ili pravila čiji je cilj, između ostalog, bio i sakupljanje, obrada i izlaganje starih kamenih spomenika. Tada je i osnovan mali gradski muzej - lapidarijum gdje su smješteni i izloženi predmeti od kamena pronađeni prilikom pomenute sanacije katedrale. Muzej je bio smješten u bivšoj Crkvi Gospe od Rožarija, koja se nalazila sa zapadne strane pored crkve Sv. Nikole u Starom gradu. Muzej - lapidarijum je tu ostao sve do kraja Drugog svjetskog rata. Nakon 1945. lapidarijum se selio na više mjesta: ispod stare ljetnje pozornice, kod sjevernih gradskih vrata (bastion Riva), Crkve Sv. Mihaila u Starom gradu

i podrum nekadašnje mletačke kasarne. Tokom 1961. i 1962. godine dio najvrijednijih eksponata bio je izložen u prostoru zapadnog ugla Trga od oružja, kod bastiona Venier. Međutim, nakon samo dvije godine sav izloženi i deponovani materijal preseljen je u podrumске prostorije Pomorskog muzeja Crne Gore u Kotoru. Nakon zemljotresa 15. aprila 1979. godine počinje novo stradanje najznačajnijeg lapidarijuma na jugoistočnoj obali Jadrana. Prenijet je iz podruma Muzeja u tada polusrušenu Crkvu Sv. Duha, a odatle su teški i voluminozni komadi preneseni na plato iznad sjevernih gradskih vrata, dok su manji komadi smješteni u bastion Gurdić. Ovi manji komadi lapida su, pošto je bastion preuređen za atomsko sklonište, prebačeni u tada napuštenu Crkvu Sv. Pavla. Od 2004. godine u romano-gotičkoj Crkvi Sv. Mihaila smješten je i za javnost otvoren kotorski Lapidarijum. Materijal Lapidarijuma se do dan-danas nalazi na više mjesta u Kotoru i na područjima van Kotora: u Crkvi Sv. Pavla, gdje je od 2017. godine izložen dio predmeta, staroj ljetnjoj pozornici u Kotoru, u Centru za konzervaciju i arheologiju Crne Gore - Odjeljenje Kotor, Pomorskom muzeju Crne Gore, depoima u zgradama 313 i 314 u Starom gradu, u Katedrali Sv. Tripuna, Kulturnom centru „Nikola Đurković“, Crkvi Sv. Marije od Rijeke, Muzeju grada Perasta, crkvama na ostrvima Gospa od Škrpjela i Sv. Đorđe kod Perasta.

Galerija solidarnosti

Galerija solidarnosti je organizaciona ustanova naše muzejske ustanove i renomirani kotorski i crnogorski galerijski prostor, od 2011. godine lociran u prizemnom dijelu reprezentativne renesansno-barokne palate Pima na Pjaci od brašna u Starom gradu u Kotoru. Osnovni fond Galerije obuhvata 372 umjetnička djela rađena različitim tehnikama: slike, grafike, crteže, mozaike, serigrafije, skulpture, tapiserije i umjetničke fotografije. Pored zatvorene zbirke Galerije solidarnosti, naša ustanova u toj organizacionoj jedinici čuva i pedesetak poklona, slika i vajarskih radova umjetnika/ca koji/e su izlagali/e u ovom galerijskom prostoru. Ukupan broj djela je 437. Tokom 2019. godine urađena je revizija muzejskog materijala Galerije solidarnosti.

Osnivanje i razvoj Galerije solidarnosti

Nakon zemljotresa koji je zadesio Crnu Goru 15. aprila 1979. godine pokrenuta je akcija prikupljanja umjetničkih djela sa prostora bivše Jugoslavije preko tadašnjeg Udruženja likovnih umjetnika. Kotoru je tako pripao vrijedan umjetnički fond kao osnov za stvaranje Galerije solidarnosti. Godine 1980. uslijedilo je uređenje muzejsko-galerijskog prostora na Trgu od oružja za smještaj Galerije i Muzeja socijalističke revolucije opštine Kotor u osnivanju. Mada je ovaj izuzetan prostor priveden namjeni, nikada nije zaživio. U međuvremenu galerijski fond je bio deponovan i premještan po raznim mjestima u Kotoru, a u palati Pima nalazi se od 2011. godine kada je, povodom Dana opštine Kotor 21. novembra, Opštinska javna ustanova „Muzeji“ na upotrebu dobila ovaj reprezentativni galerijski prostor. Prostor obuhvata tri sale za izlaganje i depo za smještaj eksponata. Fond Galerije solidarnosti obuhvata poklone - umjetničke predmete koji su kupljeni ili dobijeni na poklon, većinom od likovnih umjetnika/ca koji su u ovom prostoru izlagali.

Izložbeni prostor Crkve Sv. Pavla

U podnožju brijega Sveti Ivan, u nekada najvažnijoj arteriji Kotora - Zanatskoj ulici što vodi od sjevernih do južnih vrata grada, tačno iza apside Katedrale Sv. Tripuna, nalazi se Crkva

Sv. Pavla. Crkva je bila potpuno sakrivena visokim zidom tako da je samo romanogotički portal ukazivao na postojanje značajne arhitekture iza tog bezličnog zidnog platna. Godine 2014. nakon sprovedenih višegodišnjih radova na obnovi, sanaciji i uređenju, kao multimedijalna dvorana je adaptirana za potrebe muzejsko-galerijske djelatnosti i pripojena OJU „Muzeji“ Kotor. U ovoj dvorani se od 2018. do kraja 2019. godine nalazila postavka arheoloških predmeta sa praistorijskih lokaliteta Mala i Velika gruda, a u dvorišnom dijelu Crkve Svetog Pavla nalazi se vanjska postavka Lapidarijuma.

Istorijske okolnosti

Crkvu Svetog Pavla je kao svoju zadužbinu sagradio kotorski građanin Pavle Bari sa svojom ženom Dobrom 1263. godine, kako svjedoči natpis na fasadi koji pominje srpskog kralja Uroša I, papu Urbana IV i kotorskog biskupa Marka. Uz crkvu je uspostavljen najprije muški, a od XVI vijeka ženski dominikanski samostan u kome je 1565. godine okončala život zazidana u svojoj ćeliji znamenita kotorska svetiteljka Blažena Ozana, koja je, između ostalog, zaslužna za duhovnu podršku kotorskim vojnicima u borbama protiv Osmanlija, posebno pri napadu čuvenog turskog zapovjednika Hajrudina Barbarose. Kada je crkva u doba Napoleonove okupacije (1807-1814) bila pretvorena u kasarnu, unutrašnjost je međuspratnom konstrukcijom podijeljena na dva nivoa tako da se potpuno izgubio osnovni karakter jedinstvenog crkvenog prostora. Za vrijeme italijanske okupacije u Drugom svjetskom ratu pretvorena je u zatvor, a u vrijeme Informbiroa i sukoba Tita sa Staljinom 1948. godine ovaj objekat je postao ženski takozvani Mali zatvor. Tokom radova na istraživanjima pažljivom analizom utvrđeno je da je sadašnja stojeća građevina proširena u XVI vijeku, dok je od izvorne crkve iz XIII vijeka ostao sačuvan dio nekadašnje glavne zapadne fasade sa portalom i natpisom o gradnji i apsidalni luk bez apside u bočnim zidovima. Temelji bočnih zidova starog sakralnog objekta i ostatak kamenog poda u obliku dijagonalne šahovske ploče otkriveni su prilikom iskopavanja i prezentovani u unutrašnjosti. Iskopavanjima u uskom dvorištu između zapadnog zida i visokog zida prema ulici otkriveno je da se u tadašnjoj crkvi u XIII vijeku ulazilo sa nižeg nivoa sadašnje ulice dvokrakim stepeništem. Pod tim stepeništem bio je izgrađen arkosolij u čijoj je niši uzidan kameni sarkofag, možda grob ktitora starije crkve.

Rimski mozaici u Risnu

Arheološki lokalitet Rimski mozaici, nakon desetogodišnje uprave Turističke organizacije, odlukom Skupštine opštine Kotor 16. decembra 2019. godine, prešao je pod upravu Opštinske javne ustanove „Muzeji“ Kotor čime su obezbijeđeni pravni uslovi i stručni kapaciteti za objedinjavanje i brigu o najvećem dijelu kulturnog i istorijskog nasljeđa sa područja kotorske opštine. Ovaj lokalitet predstavlja ostatak rimske vile sa mozaicima u Risnu iz II vijeka nove ere i predstavlja izuzetno značajno kulturno dobro, te jedan od najuočljivijih mozaičkih kompleksa iz perioda Starog Rima u Crnoj Gori, ali i širem prostoru.

Istorijske okolnosti

Ilirik (Illyricum), rimska provincija tako nazvana odlukom rimskog senata 27. godine prije nove ere, obuhvatala je sve ilirske teritorije koje su se prostirale od Jadranskog mora do rijeke Morave i od Dunava do Epira. S obzirom na otpor lokalnog stanovništva prema osvajačima, početak romanizacije na ovim prostorima tekao je sa prilično teškoćama. Najprije su krenuli od obala

Jadrana (u ona vremena Mare nostrum ili Naše more) gdje su naselili ratne veterane i druge zaslužne građane svoje imperije.

Rhisinium (latinska transkripcija Rizona) je u to vrijeme imao status „oppidum civium romanorum“ što znači da je zatečeno utvrđeno naselje gradskog tipa čiji su stanovnici dobili prava rimskih građana. Još u vrijeme ilirskog kralja Gencija dekretom je utvrđeno da Rizoniti, stanovnici Rizona, budu slobodni građani i ne plaćaju porez. Početkom romanizacije radilo se na izmjeni etničke strukture stanovništva i njegovih običaja, pa je autohtono stanovništvo dobilo ista prava kao i novonaseljeni rimski građani. Novoosvojeni grad doživio je procvat u 1. i 2. vijeku nove ere, a taj se period poklapa sa periodom najvećeg uspona rimske imperije.

Iz rimskog perioda od posebnog značaja je arheološki lokalitet Rimski mozaici u Risnu. U njegovom kompleksu najpoznatija je vila sa podnim mozaicima iz 2. vijeka nove ere. Ova vila je „villa urbana“ što znači da pripada tipu gradskih vila, izdvaja se po ljepoti, naročito podnih mozaika, a važi za reprezentativni primjer rimskog provincijskog graditeljskog stvaralaštva na ovom dijelu Jadrana. Vila je 1930. godine pronašao Dušan Vuksan, tadašnji direktor Državnog muzeja na Cetinju. Smatrajući da se antički grad nalazio na desnoj obali rijeke Spile, a prema konfiguraciji terena koja se tokom vjekova mijenjala uslijed zemljotresa, došao je do zaključka da se rimski grad mogao nalaziti na lijevoj obali rijeke, da je dosezao do rta pod imenom Rtac tako da je na toj lokaciji, po procjeni, mogao postojati izvjestan broj monumentalnih građevina.

Na Pješćini, na početku starog puta Risan – Grahovo, započeo je istraživanja i došao do značajnijih rezultata, ali je zbog okolnosti pred Drugi svjetski rat taj arheološki lokalitet zatrpan. Tokom italijanske okupacije, 1942. godine, italijanski arheolog Valenti risanske mozaike je otkopao, ali ih je uskoro opet zatrpao i to bez prethodne zaštite zbog čega su oštećeni. Radovi na lokalitetu su nastavljani 1956. i trajali su do 1960. godine.

Risanski mozaici kao kompleks imaju 790m². Vila je pravougaona i ima simetrično raspoređene prostorije. Centralni prostor je, takođe, pravougaon i odvojen hodnikom oko kojeg su, takođe, pravougaone, povezane prostorije (ulazak iz jedne u drugu).

Podovi prostorija su ukrašeni mozaicima. Najljepši je onaj sa predstavom boga Hipnosa čija je osnova od sitnog bijelog mozaika prošarana geometrijskim motivima simetrično raspoređenim (krugovi, rombovi, trouglovi), a unutar nekih od njih nalaze se ucrtani krugovi sa osmolisnom rozetom u sredini. Centralno polje je iz 16 komada dijagonalno ispresijecano stilizovanom floralnom dekoracijom u bijeloj, zelenoj, plavoj, crvenoj i crnoj boji. U medaljonu u sredini, oivičenom crnim teselama, prikazan je rimski bog sna Hipnos. Predstavljen je kao polunagi mladić u poluležećem stavu sa prekrštenim nogama. Iza oba ramena se vide sklopljena krila. Kult Hipnosa je potekao iz grčke mitologije i predstavljan je kao lijepi mladić koji grančicom potopljenom u rijeku zaborava dodiruje oči umornih ljudi i uspavljuje ih.

Ostale prostorije nemaju ljudske predstave na svojim mozaicima i ukrašene su isključivo geometrijskim i floralnim motivima.

II – POTREBA ZA INFRASTRUKTURNIM INTERVENCIJAMA

Korak ka rekonstrukciji palate Bujović – Muzeja grada Perasta

Zbog zabrinjavajućeg stanja u kom se nalazi barokna peraška palata Bujović - Muzej grada Perasta, obratili smo se Osnivaču naše ustanove – Opštini Kotor (Predsjedniku Opštine,

Sekretarijatu za kulturu, sport i društvene djelatnosti, Sekretarijatu za zaštitu prirodne i kulturne baštine) i Direkciji za uređenje i izgradnju Kotora najprije da pomognu u sanaciji štete nastale u nevremenima tokom kišnih sezona 2019-2021, a potom da, koliko su u mogućnosti, planiraju sredstva za izradu projekta rekonstrukcije Muzeja. Zaključeno je da bi se rekonstrukcijom stvorili uslovi za prvi korak ka očuvanju kako ovog znamenitog zdanja, tako i muzejskih zbirki neprocjenjive vrijednosti koje se u njemu čuvaju i prezentuju javnosti. Uprkos epidemiološkoj krizi koja će trajati i izvjesno nižim budžetima, od posebnog je značaja da se tokom 2022. godine realizuju prvi koraci ka izradi projekta rekonstrukcije.

Podsjetimo, prvenstveno zbog vlage i prodora vode u objekat te ugroženosti zbirki, njihove vrijednosti i izlagačkog potencijala, OJU „Muzeji“ je o stanju palate Bujović krajem 2019. godine naručila i dobila stručna mišljenja statičara inženjera Đorđa Bijelića i arhitektice – konzervatorke Marije Novaković na osnovu kojih se došlo do zaključka da je **neophodna rekonstrukcija** kako bi se sačuvalo ovo zdanje i Muzej grada Perasta koji u njemu djeluje. Po riječima arhitektice – konzervatorke Novaković, zatečeno je sljedeće stanje: „Obilaskom palate Bujović - Muzeja u Perastu uočen je prodor vlage na svim etažama, najugroženija je zadnja etaža, gdje je vidna vlaga na malterisanim zidovima, kao i prizemlje objekta, naročito dio prilaza do depoa i samog depoa, koji nije u funkciji zbog pomenutog problema. Takođe je vidno odvajanje prednje terase od objekta što dodatno ukazuje na prodor vlage kroz zidove i svodove i hitnost rekonstrukcije zgrade muzeja. Vidna je promjena na boji fuga na fasadi što dodatno ukazuje na mogućnost prodiranja vlage kroz fuge u sam objekat. Novoprojektovane instalacije su nepravilno izvedene u čitavom objektu zgrade muzeja, vidne su u svim prostorijama i presijecaju postojeće svodove. Takođe, u zgradi muzeja posljednjom rekonstrukcijom nisu planirane niti izvedene instalacije grijanja i hlađenja, kao ni ostale instalacije neophodne za funkcionisanje objekta koji je u funkciji muzeja.” Zatečeno stanje po statičaru inženjeru Bijeliću: „Objekat je znatno napadnut vlagom, a vidne su pukotine na kamenim pragovima, čak i na čošnicima. Prednja terasa je počela da se odvaja od zgrade što se vidi na spoju kamene ograde i zida. Zidovi su dijelom puni vode što je vidno u promjeni boje na pojedinim fugama, a na dijelu su postavljene i drenažne cjevčice što smanjuje pritisak vode. Dio malterisanih zidova je vidno oštećen od vlage. Nepoznato je stanje postojećih drenažnih kanala i da li su svi u funkciji. Vidan je problem neadekvatnog kanalisanja oborinske vode u dijelu ulice ispod groblja. Vjerovatno je najveći problem oštećenje obale zadnjim iskopom za cjevovod uz parapetni zid priobalnog puta. Kao posljedica neodgovarajućeg rada duž priobalnog puta kroz čitav Perast došlo je na više mjesta do ispiranja materijala ispod puta i pojava rupa u asfaltu. Na osnovu izjava očevidaca, a i logično objašnjenje za ovu pojavu je razbijanje krupnih kamenih blokova u donjem stroju saobraćajnice i zatrpavanje rova po polaganju cijevi sitnim kamenim materijalom i šljunkom. Na ovaj način je obala destabilizovana i izložena ispiranju od morskih uticaja.” Kada su u pitanju predložene mjere, Novaković je istakla sljedeće: „Neophodno je pribaviti UTU uslove od Opštine Kotor - Sekretarijata za urbanizam, građevinarstvo i prostorno planiranje za restauraciju, rekonstrukciju i adaptaciju zgrade muzeja u Perastu, nekadašnje palate Bujović, kao i Konzervatorske uslove od Uprave za zaštitu kulturnih dobara u Kotoru. Zatim uraditi neophodna istraživanja na samom objektu koji se tiču ispitivanja uzroka prodora vlage u objekat kako bi se što bolje i detaljnije predvidjele mjere sanacije. Ispitivanje treba obaviti fazno, uz angažovanje stručnjaka svih neophodnih faza koji bi pratili istraživanje, a kako se funkcionisanje objekta ne bi ugrozilo. Izraditi idejno rješenje sanacije i rekonstrukcije muzeja u saradnji sa Upravom za zaštitu kulturnih dobara. Idejno rješenje treba da obuhvati i uređenje terena oko muzeja, jer je trenutno neuređen prostor. Takođe, tada treba ispitati i snimiti položaj drenažnih kanala oko zgrade muzeja, kao i funkcionisanje istih, da bi se najpravičnije otklonili problemi vezani za atmosfersku

kanalizaciju, koja takođe ugrožava objekat sa svih strana. Zatim uraditi Glavni konzervatorski projekat zgrade muzeja gdje treba obuhvatiti sve faze: arhitekturu - konzervaciju, statiku, jaku i slabu struju, vodovod i kanalizaciju, termotehniku i protivpožarni elaborat (u skladu sa namjenom objekta). Glavnim projektom bi bile predviđene i mjere hitne sanacije koje se tiču prodora vlage u objekat, sanacije fasadnih fuga (prema Konzervatorskim uslovima), kontakt prednje terase i objekta, kao i hidroizolaciju terase, pukotine na kamenim kotalima, zamjenu završnog sloja poda u izložbenim prostorijama. Glavni projekat je neophodno revidovati u skladu sa Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata broj 063/18 od 28.09.2019. godine i izvršiti prijavu radova kako bi se započeli radovi na rekonstrukciji i adaptaciji zgrade muzeja.” Bijelić preporučuje sljedeće mjere: „Prvo je potrebno detaljno ispitivanje i otklanjanje uzroka ovakvog stanja zgrade da bi se po tome pristupilo sanaciji u okviru samog objekta. Kako su uzroci širokog obuhvata, treba ih rješavati odvojeno, dio po dio, uz angažovanje nadležnih organa za pojedine oblasti. Preko Direkcije za izgradnju ili druge nadležne službe bi trebalo tražiti korekcije na šahtovima od objekta do prihvatnog kanala ispod groblja, kako oborinska voda ne bi zaobilazila slivne šahtove i spuštala se do same zgrade muzeja. Preko nadležnih institucija tražiti sanaciju obale (makar u zoni muzeja) kako se ne bi nastavilo ispiranje tla ispod puta, a samim time i slabilo tlo i oslanjanje zgrade. Snimiti tačan položaj drenažnih kanala na čitavom platou oko muzeja. Provjeriti funkcionalnost istih (da li su negdje prekinuti) i formirati revizione otvore kako bi se isti kontrolisali i održavali. Planirati u okviru ovih radova iskop - istražnih sonde za uvid u stanje tla i eventualne posljedice ispiranja. U okviru samog objekta treba planirati: geodetsku provjeru vertikalnosti zidova, uspostaviti repere i pratiti slijeganje odnosno eventualna vertikalna pomjeranja. Za zaštitu od vlage osim navedenih radova spolja treba planirati: odvajanje aneksa od postojećeg zida na koji je naslonjen. Predlog je injektiranje spojeva konstrukcije izolacionim materijalima ili slično i izrada duplog ventilacionog zida – za provjetravanje na odstojanju oko 5 cm od postojećeg zida sa rozetnama u vrhu sa obje strane za strujanje vazduha- svake etaže. Planirati sanaciju fasadnih fuga tako što bi se fuge očistile (po mogućnosti u suvom periodu), a zatim ponovilo fugovanje u dva sloja - sa završnim prema konzervatorskim uslovima i da budu udubljene da ne zadržavaju vodu. Na prednjoj terasi provjeriti kako je urađena hidroizolacija i u kakvom je stanju. Po obimu se moraju uraditi holkeri sa podizanjem hidroizolacije po obimu i ostaviti odvođe da se ne pravi jezero. Po stabilizaciji terena i po rješavanju problema vlage i vode pristupilo bi se sanaciji pukotina u kamenu koje takođe omogućavaju nepoželjan prodor vode u objekat.”

III – REDOVNA DJELATNOST

Uvodne napomene

Djelatnost Opštinske javne ustanove „Muzeji” Kotor tokom 2021. godine odvijala se u pandemijskim uslovima uslijed širenja korona virusa što je ugrozilo živote građanstva i redukovalo rad svih ustanova. Kako će po stručnim procjenama epidemija kovida 19 u Crnoj Gori trajati bar do polovine 2022. godine, naša muzejska ustanova je prinuđena da se rukovodi kretanjima epidemiološke situacije i uputstvima Nacionalnog koordinacionog tijela te da svoj rad i, posebno, programsku djelatnost usklađuje sa mjerama i preporukama nadležnih.

U skladu sa odredbama Statuta, osnovna djelatnost OJU „Muzeji“ Kotor jeste:

- Sistematsko istraživanje, prikupljanje, proučavanje, čuvanje, stručno-tehnička zaštita i naučna obrada materijala arheološkog, etnografskog, istorijskog i umjetničkog karaktera na području opštine Kotor;
- Izlaganje pokretnih dobara značajnih za kulturu, umjetnost, nauku i obrazovanje, kao i izdavanje stručnih kataloga i publikacija;
- Stvaranje povoljnih uslova da pokretna kulturna dobra budu sačuvana i da služe zadovoljavanju kulturnih, naučnih i drugih potreba opštine i njenih građana/ki;
- Prikupljanje, procjena i otkup muzejskog materijala;
- Stručna i naučna obrada muzejskog materijala;
- Konzervacija, rekonstrukcija i revitalizacija muzejskog materijala;
- Zaštita stvari koje se odnose na istoriju društva, život i rad istaknutih ličnosti, arheoloških predmeta i zbirke koje imaju istorijsku vrijednost;
- Ostvarivanje saradnje sa drugim kulturnim, naučnim, društvenim i privrednim subjektima u cilju unapređivanja muzejsko-galerijske djelatnosti u opštini.

OJU „Muzeji“ vrši i druge poslove u skladu sa zakonom, a naročito: pripremanje stalnih, povremenih i pokretnih izložbi, izdavanje stručnih kataloga, publikacija i kopija važnih eksponata umjetničkog, kulturno-istorijskog i naučnog karaktera, uvećavanje i obogaćivanje muzejskih i galerijskih zbirke putem muzeoloških istraživanja, otkupa, poklona, legata i sličnog, vođenje evidencije muzejskog materijala, uključujući i vrijedna djela iz oblasti umjetnosti koja se nalaze u svojini građana/ki i pravnih lica opštine Kotor, pružanje stručne pomoći za obrađavanje i zaštitu tog materijala, organizovanje naučnih skupova, predavanja, seminara i sličnih oblika rada, organizovanje posjeta obrazovnog karaktera, kao i omogućavanje pristupa muzejskom materijalu naučnim radnicima/cama, učenicima/ama i studentima/kinjama.

A k c e n t i z a 2 0 2 2 . g o d i n u

• Radionica

U saradnji sa Opštinom Kotor i Direkcijom za uređenje i izgradnju Kotora, bilo je planirano da do kraja 2020. godine u okviru OJU „Muzeji“ bude otvorena radionica za konzervaciju papira. Međutim, kako je došlo do zastoja u realizaciji plana uslijed epidemiološki nepovoljnog stanja i administrativnih problema u Direkciji za uređenje i izgradnju Kotora, tek u decembru 2021. godine okončan je znatan dio poslova na adaptaciji prostora na broju 313 u Starom gradu, ali je neizvjestan nastavak radova. Dinamika uređenja i opremanja radionice može biti uslovljena nedostatkom sredstava OJU „Muzeji“, a do sticanja svih potrebnih (zakonskih i finansijskih) uslova za rad radionica će biti korišćena u komercijalne svrhe i kao prostor za izradu prve generacije suvenira naše muzejske ustanove.

• Kampanja „Domicijan iz Kotora“

Po podacima naše muzejske ustanove, ogromnu većinu posjetilaca/teljki organizacionih jedinica OJU „Muzeji“ tokom godine čine gosti/će iz inostranstva tako da je primjetan manjak inicijative domaćeg stanovništva da posjeti i bolje upozna naše kulturno nasljeđe. To je razlog jedne od naših prvih intenzivnijih muzejskih kampanja „Domicijan iz Kotora“ koja će publici na moderan način predstaviti jedan od eksponata u Lapidarijumu –mermerni portret izuzetnog kvaliteta rimskog imperatora Domicijana. Podsjetimo, Tit Flavije Domicijan rođen je 51. godine nove ere u

Rimu, vladao je kao imperator Rimskog carstva od 81. do 96, a ubijen je u zavjeri dvorskih zvaničnika. Portret Domicijana nađen je uzidan iznad jednog od bunara u Kumboru odakle je prenijet u naš Lapidarijum. U pitanju je jedan od tri poznata mermerna prikaza ovog imperatora, od kojih se, pored našeg, jedan nalazi u Luvru, a jedan u Vatikanskom muzeju. U Luvru se nalazi bista, a Vatikanu statua.

Kampanja „Domicijan iz Kotora” obnavlja i proširuje znanja građana/ki Kotora o ovom vrijednom arheološkom nalazu, zatim samom imperatoru, rasvjetljava vrijeme u kom je on živio, te vrijeme u kojem je mermerni portret nastao – 1. vijek nove ere. U kampanji će OJU „Muzeji” Kotor koristiti rezultate najnovijih istraživanja, izložbe i multimedijalne programe koje će za potrebe naše ustanove pripremati međunarodni arheološki tim vrsnih arheologa/škinja. Kampanja će imati i jaku marketinšku pozadinu (bilbordi, reklame), a njenim povodom OJU „Muzeji” će uraditi, promovisati i u prodaju pustiti prvu generaciju svojih suvenira – u znaku Domicijana.

• Kampanja „Praistorijski čovjek Boke”

Opštinska javna ustanova „Muzeji” Kotor će tokom 2022. godine učiniti najvažnije korake u kampanji „Praistorijski čovjek Boke” u namjeri da javnosti predstavi, na osnovu arheoloških nalaza iz obližnjih Male i Velike grude, praistorijskog čovjeka ovog kraja, njegovo stanište i grobno mjesto. U pripremi su digitalne projekcije i prezentacija rezultata.

Podsjetimo, prva arheološka iskopavanja na lokalitetu Mala Gruda vršena su 1970. i 1971. godine od strane Arheološkog instituta iz Beograda i Pomorskog muzeja iz Kotora. Mala Gruda, koja je smještena u samom Tivatskom polju, u blizini aerodroma Tivat je tipična praistorijska humka (tumul) sa kupastim vrhom. U sredini tumula, na dubini od oko 4 metra od vrha kupe, pronađen je centralni grob. Grobnica je bila sazidana od velikih kamenih ploča i prostirala se u pavcu sjever-jug. Iznad grobnice se nalazila jama - žrtveno ognjište (spaljište). Naime, nakon sahrane, obredno su prinošene životinjske žrtve koje su zatim spaljivane. Skelet, koji je pronađen u grobu, ležao je u zgrčenom položaju, sa glavom okrenutom prema sjeveru. Utvrđeno je da se radi o skeletu starije muške osobe. U grobnici su pronađeni predmeti izuzetne vrijednosti, koji samo potvrđuju pretpostavku da se radi o veoma značajnoj i važnoj osobi. U istočnom dijelu grobnice, u predjelu pojasa pokojnika, pronađeni su zlatni nož i srebrna sjekira sa zlatnom aplikacijom, a kod lobanje nađeno je pet zlatnih privjesaka-karičica. Kod nogu skeleta nađeni su keramički pehar sa drškom i plitka zdjela koji su ukrašeni i spolja i iznutra urezanim ornamentima. Na osnovu analiza utvrđeno je da grobnica pripada mlađem eneolitu (početak bronzanog doba) tj. periodu koji je trajao između 2400. i 1800. godine stare ere.

Južni dio Jadranske obale, koji je smješten između rijeka Neretve i Bojane, pripada području jugozapadnog dijela Balkanskog poluostrva, koje je nepotpuno arheološki istraženo. Iz praistorijskog, tačnije kraja bakarnog i početka ranog bronzanog doba (oko 3000 stare ere), tumuli, gradine i naseljene pećine nalazili su se, po pravilu, u blizini područja povoljnog za bavljenjem ratarstvom. Upravo na takvom, za poljoprivredu povoljnom mjestu, nalazi seumul Velika Gruda smješten u Tivatskom polju. Arheološki radovi na tumulu Velika gruda izvođeni su u periodu od 1988. do 1990. godine od strane Univerziteta u Cirihi (Odsjek za arheologiju) i Opštinskog zavoda za zaštitu spomenika kulture iz Kotora. Tumul je udaljen oko 270 metara od Male grude u pravcu Budve. U sredini je visok 6 metara, a u osnovi širok oko 26 metara. Tumul se sastojao od više slojeva gline i oko 1 metar debelog kamenog nasipa. Za razliku od Male grude, stratigrafija Velike Grude je mnogo složenija. Naime, kod ovog tumula jasno je uočeno smjenjivanje tri faze izgradnje humke sa povezanim sahranjivanjem. Karakteristika za grobove Velike grude (sve tri faze sahranjivanja) je ta da su bili pravougaonog oblika sa ogradom od oblog kamenja ili kamenih ploča, dna od šljunka kao podloge za sahranu kao i poklopcima od ploča ili kamenih blokova.

• **Kampanja „Pravac muzej” (Dječja nedjelja)**

„Pravac muzej” – naziv je kampanje kojom Opštinska javna ustanova „Muzeji” Kotor obilježava Dječju nedjelju, planetarnu manifestaciju u slavu djeteta. Kampanja podrazumijeva animiranje najmlađe publike za obilazak gradskih muzeja i organizaciju niza likovnih radionica koje će voditi akademski likovni umjetnici i umjetnice.

OJU „Muzeji” za kotorske đake pripremaju, po određenom rasporedu i uz stručno vođenje, grupne posjete svojim organizacionim jedinicama: Muzeju grada Perasta, Rimskim mozaicima u Risnu i u Starom gradu Galeriji solidarnosti, Crkvi Svetog Mihaila – Lapidarijumu i Crkvi Svetog Pavla.

U okviru kampanje „Pravac muzej”, OJU „Muzeji” Kotor tokom oktobra organizuje i likovnu radionicu u Crkvi Svetog Pavla u Starom gradu. Koterske osnovne škole kandiduju one učenike i učenice koji su zainteresovani za učešće i voljni da razvijaju svoje sposobnosti u domenu likovne umjetnosti bez obzira na školski uspjeh. Naknadno će biti organizovana i izložba. U kampanji 2021. godine učestvovala su sve kotorske osnovne škole i Resursni centar za sluh i govor „Dr Peruta Ivanović”.

• **Kampanja „Stara vještina za novo doba”**

Vještina izrade dobrotске čipke zaštićeno je nematerijalno kulturno dobro Crne Gore. Dobrotska čipka je dobila naziv po naselju Dobrota i predstavlja “lokalnu verziju venecijanske čipke ratićeले” i svakako rezultat prožimanja različitih tehnika izrade čipke na prostorima istočnog i zapadnog Sredozemlja i Zapadne Evrope. Za izradu dobrotске čipke koristi se igla, konac za heklanje najtanji broj (broj 70 ili 75), naprstak, makaze i makazice. Materijali koji se koriste su lan, pamučno platno, saten. Čipka se izrađuje preko tankog bijelog papira koji je fiksiran za čvršću podlogu na kojem se koncem oblikuje slika. Potrebno je 4 do 6 sati rada da bi se uradio santimetar pune čipke. Najčešće se veze ušima igle, rijetko njenim vrhom.

Održivost i vitalnost izrade dobrotске čipke kao nematerijalnog kulturnog dobra podržava se pokretanjem radionica na kojima se ta vještina uči i širi. Ova znamenita vještina, kao nematerijalno kulturno dobro od nacionalnog značaja, prije svega mora da bude živa. Život osigurava održivost, dok održivost produžava život živog. Samim tim obezbjeđuje se zaštita, a animiranjem lokalnog stanovništva da usvoji vještinu izrade dobrotске čipke zatvara se krug čuvanja, podrške i obnavlja život ovog plemenitog nematerijalnog kulturnog dobra.

Kampanja „Stara vještina za novo doba” najprije podrazumijeva ciklus periodičnih radionica izrade dobrotске čipke pod vođstvom Nadežde Nade Radović, nositeljke i čuvarke vještine izrade dobrotске čipke kao nematerijalnog kulturnog dobra Crne Gore, a potom izložbe radova urađenih na radionicama te izradu promotivnih filmova i priloga.

• **Ciklus radionica „Stadun od crtanja”**

Ciklus periodičnih likovnih radionica pod vođstvom akademskih umjetnika/ca koji ima jasne tematske i edukativne ciljeve. Od posebnog značaja je oslobađanje mladih i razbijanje klišea u crtanju i slikanju koji su prisutni najviše u likovnom radu djece školskog uzrasta.

• **Kampanja „Porodični vikend u muzeju”**

Opštinska javna ustanova „Muzeji” Kotor planira da posebnom ponudom stimuliše porodice da vikendom obilaze muzeje, a posebno naše organizacione jedinice. Pored besplatnog ulaza i stručnog vođenja, kampanja podrazumijeva porodično učešće na radionicama (likovna, arheološka) i u igrama (Muzejska potraga za blagom).

• **Zaštita muzejskih predmeta**

Naša ustanova tokom 2022. godine planira niz poteza u cilju zaštite muzejskih predmeta i fondova.

Tokom 2022. godine biće rađena opšivka zidne slike u arkosolijumu nad grobnicom Pavla Barija u Crkvi Svetog Pavla iz 13. vijeka, a ovaj zahvat radiće slikarka-konzervatorica Jasminka Grgurević.

Traženi su konzervatorski uslovi za konzervatorske zahvate na podzbirdi portreta u Muzeju grada Perasta, u toku obezbjeđivanje sredstava za restauraciju predmetne podzbirdi.

Prvi zahvat je na oštećenoj nozi ormara za knjige (drvo/staklo/metal) iz XIX vijeka koji se čuva u Muzeju grada Perasta. Predmetni ormar je dio stalne muzejske postavke.

Biće rađeni preventivni zahvati na drvenim skulpturama iz fonda Galerije solidarnosti u cilju ograničenja štetnog djelovanja vlage i insekata.

Tokom 2022. godine biće urađeni konzervatorski zahvati i digitalizacija rukopisne knjige „Peraške privilegije” koja se čuva u Muzeju grada Perasta.

U planu su konzervatorski zahvati na listovima „Zdravstvenih dozvola”, listovima koji su pronađeni pri oprašivanju knjiga iz biblioteke porodice Visković, te kolekciji vizit-karti čije se izložbeno predstavljanje planira naredne godine.

• **Projekti čija realizacija slijedi**

Projekti za čiju je realizaciju Ministarstvo kulture izdvojilo sredstva, ali nisu realizovani zbog pandemijskih uslova i okolnosti u kojima je naša muzejska ustanova ove godine radila:

- Konzervacija i restauracija na dijelu arhivske građe „Peraške privilegije” (dobijeni konzervatorski uslovi);
- Prezentacija arhivske građe „Proglasi” (u toku selekcija i obrada građe).

• **Pokloni**

Opštinska javna ustanova „Muzeji” planira da u 2022. godini poklonjenim djelima proširi fond Galerije solidarnosti. Naime, dobar je običaj da savremeni/e umjetnici/e, nakon samostalnih izložbi u Galeriji, galerijskom likovnom fondu doprinesu poklonom – jednim od svojih radova. Tokom 2021. Galerija je na ime poklona dobila tri umjetnička djela.

• **Istraživanja i prezentacija građe**

U toku su istraživanja, obrada i selekcija pred prezentaciju arhivske građe „Proglasi” koju je naša muzejska ustanova trebalo da realizuje u 2021. godini, ali se odlaže za 2022. zbog nepredviđenih poteškoća u radu.

Tokom 2022. godine biće rađena istraživanja, selekcija i konzervacija kolekcije vizit-karti iz fonda Muzeja grada Perasta što, takođe, u potpunosti nije realizovano u 2021. godini. Muzej čuva više od 650 vizit-kartica koje su većinom pripadale Luidiju Viskoviću, generalnom konzulu Austro-Ugarske u Solunu. Na njima se nalaze imena uticajnih ličnosti Soluna s kraja XIX vijeka sa kojima je Visković komunicirao. Kako je bio običaj da se na poledini ispisuju poruke, kolekcija predstavlja vrijedan materijalni dokaz o načinu opštenja u jednom periodu naše prošlosti. Cilj istraživanja i prezentacije ovog fonda jeste da prikaže značaj i ulogu upotrebe vizit-kartica u komunikaciji, kao i da da širu sliku o porodicama, ekonomskom razvitku, načinu života u Solunu i ličnostima čija su imena ostala zapisana.

• Izdavačka djelatnost

Zbog administrativnih poteškoća oko tenderske procedure prolongirano je štampanje monografije o likovnom fondu Galerije solidarnosti autorke mr Marije Mihaliček povodom 10 godina od otvaranja Galerije solidarnosti u prostoru palate Pima. Urednički posao je okončan, dizajn, lektura, korektura i prevod na engleski jezik takođe, a u prvom kvartalu 2022. biće izdata i pomenuta monografija nakon čega će uslijediti i promocija.

Zbornik radova sa međunarodnih konferencija „Stare i rijetke knjige, dokumenta i umjetnine na papiru” (2019) i „Nematerijalna kulturna baština Boke Kotorske: stanje, izazovi, potencijali” (2019) u planu je za štampu tokom 2022. godine, a proces pripreme radova počeo je krajem 2021. godine.

„Ilustrovane legende našeg kraja” – radni je naziv publikacije na kojoj će raditi naša muzejska ustanova u namjeri da nematerijalno kulturno dobro u pričama sačuva od zaborava i predstavi ga na moderan i djeci prijemčiv način.

Uz izdavanje novog vodiča kroz Crkvu Svetog Mihaila – Lapidarijum, u planu je i promocija tokom 2021. godine objavljene publikacije „Top falkonet iz Muzeja grada Perasta” autorke Elvire Sorić, doktorandice sa zadarskog Univerziteta.

• Arhivska djelatnost

U 2022. godini biće rađeno na sređivanju arhivske građe po fasciklama sa stručnom obradom.

Radiće se digitalizacija „Zelene knjige Opštine Perast“ (ital. Libro verde della comunità di Perasto, 1770-1814, u pitanju su spisi vezani za dešavanja u Perastu za vrijeme Mletačke republike, Austrougarske i Francuske). S obzirom na to da je knjiga dobro očuvana a ima svega 16 strana, planirana je digitalizacija.

U planu je digitalizacija knjige koja se tiče pravila u oblasti izbora i dužnosti u Opštini Perast - svjetovnih, vojnih ili crkvenih i ceremonija kod svečanosti i pogreba za vrijeme Mletačke republike (1742-1743). Knjiga je u jako lošem stanju, oštećena je od vlage i treba je hitno zaštititi i digitalizovati. Ima 64 stranice.

• Bibliotečka djelatnost

Tokom 2022. godine nastaviće se rad na klasifikaciji i katalogizaciji te pripremama za aktivniju participaciju bibliotečkog fonda naše ustanove u međunarodnom onlajn bibliografskom sistemu i servisu COBBIS. Skladno odredbama Zakona o izdavačkoj djelatnosti, po pet obaveznih primjeraka svih publikacija i neknjižne građe (plakati, pozivnice, flajeri, programi i sl) koje su objavljene tokom godine u izdanju ustanove, odvojaće se za Nacionalnu biblioteku Crne Gore „Đurđe Crnojević“ na Cetinju i matičnu bibliotečku ustanovu – Gradsku biblioteku u Kotoru.

• Presentacija rada (sajt i društvene mreže)

Tokom 2022. godine napraviće se koraci na unapređenju sajta ustanove (www.muzejikotor.me) u cilju doprinosa informativnosti i funkcionalnosti prezentacije. Portal, pored našeg, posjeduje informacije na nekoliko svjetskih jezika (engleski, italijanski, ruski). Pored veb-sajta, ustanova posjeduje i naloge na društvenim mrežama Facebook i Instagram na kojima se redovno najavljuju programi i prati rad OJU „Muzeji” Kotor. Potrebno je istražiti pogodnosti koje pruža predstavljanje putem društvenih mreža, kreiranje događaja, pozivanje na događaje, te obezbijediti intenzivnije i potpunije zastupanje na mrežama Facebook i Instagram.

• Posjeta

Očekivano je da će naša muzejska ustanova sa organizacionim jedinicama u 2022. godini imati veći broj individualnih i grupih posjeta iz zemlje i inostranstva nego 2020. i 2021. godine koje su bile opterećene pitanjima bezbjednosti u pandemijskim uslovima i zabranama prelaska granice. Ukoliko dođe do eliminacije epidemije kovida 19 u Crnoj Gori do turističke sezone, po procjenama moguće je doseći cifru od 45.000 posjeta kako onih u turističkim aranžmanima, tako i tokom realizacije programske djelatnosti. Urađene su vezane ulaznice modernog dizajna sa ostalim propagandnim materijalom, flajerima i katalozima kojima se predstavlja rad svih organizacionih jedinica.

• Umrežavanje

Ustanova je od 2015. godine članica Asocijacije mediteranskih pomorskih muzeja – Association of Mediterranean Maritime Museums i Balkanske mreže muzeja – Balkan Museum Network. Godišnji skup ove asocijacije bio je u oktobru 2021. godine u Barseloni, pa je OJU „Muzeje” zastupala kustoskinja i rukovoditeljka Muzeja grada Perasta Danijela Đukić. Biće nastavljeno sa praksom plaćanja godišnje članarine međunarodnim strukovnim organizacijama u domenu kulturne baštine i muzeologije kako bi se održavali kontakt i razmjena iskustava, kao i saradnja sa kolegama/inicama iz okruženja i svijeta.

• Stručno osposobljavanje zaposlenih

OJU „Muzeji” Kotor će snositi troškove stručnih ispita svojih zaposlenih tokom 2022. godine. Ustanova će, u okviru svojih mogućnosti, podržati i sve druge aktivnosti na usavršavanju zaposlenih.

• Terenski rad

Muzej grada Perasta po svojim zakonskim obavezama utvrdio je kao prioritet terenskog rada praćenje i prikupljanje materijalnih dokaza o aktuelnim običajima i nematerijalnom kulturnom naslijeđu. U tom cilju tokom 2022. godine fotografski će biti bilježeni običaji Gađanje kokota, Fašinada i Mađ.

• Otkup muzejskih predmeta

Ustanova planira da se u narednom periodu posveti stvaranju uslova za čuvanje muzejskog fonda i adaptiranju postojećih depoa kako bi muzejski predmeti u njenom posjedu dobili adekvatnu zaštitu. Ukoliko dođe do značajnijeg iskoraka na tom planu, stručna lica ustanove uradiće procjenu vezanu za otkup u 2022. godini u skladu sa finansijskim i prostornim mogućnostima i potrebama.

IV DIO – PROGRAMSKA DJELATNOST

Uvodne napomene nesigurnosti u pandemijskim uslovima

Kako je po proglasu Svjetske zdravstvene organizacije u toku pandemija kovida 19 uslijed

invazivnog širenja korona virusa i kako će po svim procjenama, trajati makar do sredine 2022. godine, moguće su mjere ograničenog kretanja i okupljanja. Ustanove iz svijeta kulture u obavezi su da okupljanja svedu na najmanju mjeru, kao i da prilikom realizacije obezbijede poštovanje mjera koje su podrazumijevale nošenje maski u zatvorenom prostoru, dostupnost dezinfekcionih sredstava i poštovanje distance od dva metra među službenicima/ama i posjetiocima/teljama. U pandemijskim okolnostima teško je planirati programe visokog ranga u kakve sigurno spadaju izložbe koje je naša ustanova imala u Programu rada za 2020. i 2021. godinu („Miro Glavurtić najzad doma“, „Vasko Lipovac – od Škaljara do Splita“, „Maskareli“ (radni naslov). Ukoliko bude uslova, određeni od tih programa biće realizovan tokom 2022. godine.

Prioritet OJU „Muzeji” - Muzejske izložbe matičnih fondova »

- 1) Mart – „Prva revizija Istorijskog muzeja Kotor“ (izložba na otvorenom) na sjevernoj gradskog citadeli, ima za cilj da javnosti predstavi rad na prvoj reviziji, popisu i dokumentovanju najvećeg arheološkog blaga grada Kotora;
- 2) Maj - „Vizit-kartice iz fonda Muzeja grada Perasta“ – izložba koja publici predstavlja selekciju iz zbirke od 650 vizit-karti koje su većinom bile vlasništvo kontea Luidija Viskovića, austrougarskog generalnog konzula u Solunu;
- 3) Avgust – „Proglasi“ – izložba iz bogatog arhivskog fonda Muzeja grada Perasta;
- 4) Oktobar – „Zdravstvene dozvole iz fonda Muzeja grada Perasta“ – prezentacija selektovanih akata nakon istraživanja.

Velika imena Kotora - Velika (dvomjesečna) izložba čiju je realizaciju 2020. i 2021. godine planirala naša muzejska ustanova jeste „Vasko Lipovac – od Škaljara do Splita“. Najprije je trebalo da bude otvorena 4. jula 2020. godine, na 14. godišnjicu smrti ovog velikog jugoslovenskog i hrvatskog slikara, vajara, dizajnera, ilustratora i scenografa. Vasko Lipovac je rođen u Škaljarima i u našem gradu završio osnovno školovanje, a kroz svoj rad povremeno će potencirati vezanost za rodni kraj. Naša muzejska ustanova obnavlja dogovore kako bismo predmetnu izložbu 2022. godine otvorili u susret Danu nezavisnosti Crne Gore, takođe, da prisustvuje Lipovčev sin Mario koji vodi udruženje „Vasko Lipovac“, kao i da katalog uredi i bude kustosica izložbe zagrebačka istoričarka umjetnosti Nevenka Šarčević. Pokušaćemo da realizujemo prvu izložbu djela Vaska Lipovca u organizaciji gradskih ustanova kulture u Kotoru. Ukoliko pandemijske prilike dozvole, ova izložba bi mogla biti postavljena u Galeriji solidarnosti.

Selekcija Umjetničkog savjeta » Od izložbi koje je selektovao Umjetnički savjet OJU „Muzeji“ Kotor februara 2020. godine, nakon dvomjesečnog javnog konkursa za izlaganje u Galeriji solidarnosti i Crkvi Svetog Pavla u sezoni 2020. godine, ostale su još realizacije izložbi fotografija koje su radili italijanski fotografi Francesco Melchionda i Luca Barlocchi. Naša muzejska ustanova ne uspijeva da ostvari kontakt sa prvim umjetnikom, a sa drugim će pokušati realizaciju iako planiranje znatno otežavaju pandemijski uslovi i međudržavni režimi prelaska granice.

Drugi programi » Kada su u pitanju umjetničke izložbe po pozivu, izložbu vajarskih radova autora Petra Martinovića „Egiptologija Balkana“ OJU „Muzeji“ će organizovati novembra 2022. godine u Galeriji solidarnosti. Multimedijalna izložba pod nazivom „Zidna slika u arkosolijumu nad grobnicom Pavla Barija u Crkvi Svetog Pavla iz 13. Vijeka – zaštita, restauracija, prezentacija“ autorke slikarke-konzervatorke Jasminke Grgurević na program je u period

septembar – oktobar 2022. godine u Crkvi Svetog Pavla.

OJU „Muzeji” planira da izda i promoviše monografiju posvećenu fondu Galerije solidarnosti, a koju priprema istoričarka umjetnosti Marija Mihaliček. Naša muzejska ustanova će promovisati svoja izdanja u 2022. godini. Pored izložbi i promocija, tradicionalno organizujemo dodjelu novogodišnjih paketića djeci grada Perasta i novogodišnje druženje sa poslovnim partnerima ustanove, potom izložbe nakon likovnih radionica, a tu je i niz promotivnih programa i prezentacija u kampanjama „Domicijan iz Kotora”, „Praistorijski čovjek Boke” i „Pravac Muzej”.

IV DIO - ZAKLJUČAK I NAPOMENE

Djelatnost OJU „Muzeji” Kotor tokom 2021. godine bila je ograničena i uslovljena epidemiološkim stanjem, procjenama i mjerama Naciolnog koordinacionog tijela, a sličan režim društvene odgovornosti očekuje se u prvoj polovini 2022. godine. Najveći stepen rizika imaju planovi u domenu programske djelatnosti, dok se na planu muzejske djelatnosti može odvijati ključna aktivnost stručne obrade u Istorijskom muzeju i u Muzeju grada Perasta. Od posebnog značaja su i koraci ka izradi glavnog projekta rekonstrukcije palate Bujović u kojoj je smješten Muzej grada Perasta.

- Prostorije

Tokom 2021. godine OJU „Muzeji” Kotor su u komunikaciji sa „Lukom Kotor” došli do saznanja da je potrebno da u narednom periodu oslobode prostorije lučkog preduzeća (Stari grad 309) koje naša muzejska ustanova koristi posljednjih godina ili da prihvati plaćanje zakupa od 3000 eura na godišnjem nivou. Opština Kotor je izdvojila sredstva za unajmljivanje ovog prostora za potrebe rada direkcije naše ustanove, a od važnosti je da Osnivač tokom 2022. godine napravi korak ka trajnom rješavanju ovog pitanja. Podsjetimo, tokom 2021. godine Opština je na korišćenje OJU „Muzeji” dala dva prostora u blizini Galerije solidarnosti: prvi za depo, a drugi za kancelarijski prostor naše ustanove.

- Muzej grada Kotora kao potreba i cilj

Opštinska javna ustanova „Muzeji” je u više navrata imala inicijativu ka Opštini Kotor u cilju osnivanja Muzeja grada Kotora koji bi javnosti predstavio izuzetno kulturno nasljeđe Kotora i njegove najveće dragocjenosti. Kao vid delikatne podrške ovoj ideji organizovali smo radionicu izrade i izložbu dobrotke čipke u okviru kampanje „Stara vještina za novo doba” čime smo promovisali i osnažili vještinu izrade dobrotke čipke kao zaštićeno nematerijalno kulturno dobro Crne Gore. Muzej grada Kotora svakako je jasna i od vijeka starija potreba građana/ki našeg grada i Boke Kotorske, potom stručne javnosti, a nadamo se i Opštine Kotor koja donosi odluke o organizaciji zaštite i valorizacije kulturnog nasljeđa.